

مطالعه صفات مهم مورفوفیزیولوژیکی زغال‌اخته‌های ایران به‌منظور شناسایی ژنوتیپ‌های

امیدبخش

مجید گل محمدی^{۱*}، ولی‌اله رسولی^۲، سعید کاشانی‌زاده^۳ و محمدعلی نجاتیان^۴

^۱ مری، بخش تحقیقات علوم زراعی باغی، مرکز تحقیقات و آموزش کشاورزی و منابع طبیعی استان قزوین، سازمان تحقیقات، آموزش و ترویج کشاورزی، قزوین، ایران.

^۲ استادیار، بخش تحقیقات علوم زراعی باغی، مرکز تحقیقات و آموزش کشاورزی و منابع طبیعی استان آذربایجان غربی، سازمان تحقیقات، آموزش و ترویج کشاورزی، ارومیه، ایران.

^۴ دانشیار، بخش تحقیقات علوم زراعی باغی، مرکز تحقیقات و آموزش کشاورزی و منابع طبیعی استان قزوین، سازمان تحقیقات، آموزش و ترویج کشاورزی، قزوین، ایران.

* نویسنده مسئول: m_golmohammadie_ir@yahoo.com

چکیده

در برخی از مناطق ایران زغال‌اخته یک گونه بومی و خودرو محسوب گشته که از ارتفاع ۱۰۰۰ تا ۱۴۰۰ متر از سطح دریا پراکنده شده است. این گونه نه‌تنها مقاومت خوبی به عوامل زنده و غیرزنده خصوصاً آفات نباتی دارد بلکه توانایی بالایی در زنده ماندن و رشد در شرایط نامطلوب را داشته و تا ۴۰- درجه سانتی‌گراد را تحمل و تا ۳۰ سال نیز عمر می‌کند. زمان گلدهی در بهار بسیار زود بوده و میزان گرده‌ای آن بسیار زیاد است. این گونه پتانسیل قابل‌توجهی برای تک‌کشتی دارد. این تحقیق به‌منظور شناسایی و معرفی ژنوتیپ‌های برتر زغال‌اخته از میان توده‌های بومی در مناطق زغال‌اخته کاری ایران اجرا گردید. در این تحقیق قابلیت و پتانسیل کشت زغال‌اخته در حدود ۱۲۰۰ هکتار از مناطق زغال‌اخته کاری ایران مورد ارزیابی قرار گرفت و تعداد ۶۴ ژنوتیپ از درختانی که دارای خصوصیات برجسته از نظر اندازه و وزن میوه و میزان محصول و خصوصیات رویشی درخت بود انتخاب و ارزیابی شدند. ژنوتیپ‌های مورد مطالعه به ترتیب دارای وزن میوه بین ۱/۷۶ تا ۴/۳۰ گرم، طول میوه بین ۹/۸ تا ۳۳/۵ میلی‌متر، قطر میوه بین ۷/۳ تا ۲۳/۰ میلی‌متر، میزان قند کل یا مواد جامد محلول ۱۳/۳۷ تا ۲۵/۸۷ درصد و اسیدیته بین ۲/۰ تا ۳/۱۶ در آب‌میوه بودند. در نهایت در این بررسی تعداد سه ژنوتیپ از منطقه الموت، سه ژنوتیپ از منطقه یوزباشچای و یک ژنوتیپ از منطقه جنگل‌های ارسباران شهرستان کلبر استان آذربایجان شرقی به‌عنوان ژنوتیپ‌های امیدبخش انتخاب شدند تا در فاز دوم برنامه تکمیلی اصلاح ژرم‌پلاسم مورد استفاده قرار گیرند.

کلمات کلیدی: زغال‌اخته، تنوع ژنتیکی، انتخاب توده، ژنوتیپ برتر، ایران.